

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489 sz. — — — — — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

FELTÁMADUNK!...

... És mikor az emberek már nagyon elromlottak, nagyon erkölcs-
telenek lettek, mikor megérették már-
már az elpusztulásra, ... akkor akadt
egy Megváltó, a ki saját maga felál-
dozásával, vérének hullajtásával és ki-
mondhatatlan szenvedés és kínlódás
árán a gonosz emberiséget megváltotta.

Vajjon, ez a mai világ olyan-e, a
mely megérdemelte, hogy miatta a
Megváltó a pokoli kinszenvedéseket
kiállja? Vajjon a mai világban felta-
lálná-e azt az eszményt, a melyet a
maga feláldozásával meg akart valósi-
tani? Vajjon megérdemelte-e az em-
beriség, hogy miatta azokat a kin-
szenvedéseket elviselje? ... Erre fe-
leletet keresni nem merünk.

De bizonyos, hogy a mi Megváltóink, a magyarok megváltói, kétség-
beesve szemlélnék azt az országot, a
melyért magukat feláldozták, saját szemé-
lyüket, családjukat, vagyonukat, min-
denüket odadozták. A mi Megváltóink
egy nagy, erős, boldog Magyarországért
hozták az áldozatot és e helyett mit
találnak?

Itt találnak egy pusztulót, a ten-
gődő létezéséért napról napra keserve-
sen küzdő nemzetet. Látnak, a mint
a nagy alkotásokat a törpe utódok, a
kis epigonok pillanatnyi előnyökért és
sikerekért feladják. Látnak egy orszá-
got, a melyben a reakció, a sötétség,
a tudatlanság és szellemi korlátoltság
ütött tanyát, a melyben a felebaráti
szeretetlenek nyoma sincs, a hol a fe-
lekezeti türelmetlenség orgiákat ül. —
Látnak, a mint magyar adja el a
magyart, a mint az egyes a maga kis
önös érdekeiért martalékul — lelki-
ismeretfurdalás nélkül — dobja oda a
közérdeket. Álomképük helyett egy or-
szágot, melynek népe nyomorog, tu-
datlan, leigázott és a maga megélhe-
tését a haza határain belül nem találja
meg és kénytelen itthagyni ezt a földet,
a mit vérevel öntözött.

Ilyen a képe annak az országnak,
melyért Szent László küzdött egykoron;
melyért Hunyadi János harcolt a tör-
ökök ellen; melyet Nagy Lajos és
Nagy Mátyás oly hatalmassá tett. Hiába
harcolt Bocskay, Bethlen, Tomory, a
büszke vezér. Ily szomorú képe van
annak az országnak, melyért a két
nagy Megváltó: Rákóczi Ferenc és
Kossuth Lajos magát feláldozta.

... De, a mint egykor akadt
Megváltó, a ki megmentette az embe-
riséget az enyészettől, úgy hisszük,
nemzetünkben is akad férfiú és akad
nemzedék, mely meg fogja találni a
kivezető utat és a népszabadság fényes
utján keresztül boldogabb jövőt teremt
a nemzet számára! (B.)

Aki családjának, a társadalomnak,
házájának sokáig akar szolgálni, okosan
bánják egészségével.

Gyertyánffy Gábor 1853 + 1911.

A székely anyaváros közéletének pótol-
hatatlan vesztesége van. Kidőlt egyik leghi-
vebb harcosa: Gyertyánffy Gábor, az önzet-
len, a becsületes, a tiszta jellemű férfi, aki
mindenütt ott volt, mindenben résztvevő, a
hol a közért valamit tétellett. Viszont még
a legcsekélyebb elismeréstől is idegenkedett,
mert tudta, hogy az ilyesmit a közügyért
igazán lelkesülő embereknek emugyis ritkán
juttatják, másfelől pedig puritán természet-
vel össze sem fért.

Előttünk van most is akcióra mindig
kész tipikus alakja, amint egyik-másik ügy-
ben a város közgyűlésén teljes meggyőző-
déssel, igen gyakran a szakembereket is
felülmúló gyakorlati képességgel szólott.

Családjá nem volt. Nőtlenységben, ma-
gánosan élte le idejét. Függetlenségét ebben
sem akarta gyengíteni. Életeleme a közügyért
való folytonos küzdelem volt. Ez képezte
széleskörű családi életét. Ezért harcolt az
utolsó leheletéig példás oda adással, oha
nem lankadó buzgalommal.

Sokszor nagy keserűség érte, mert —
szavai szerint — „a diplomás tudatlanság”
szörnyen bántotta. Gyertyánffy mindent a
gyakorlati, reális oldalról bíralt és e téren
elismert jártasságával imponált. Akarat-ereje
lehetetlenséget nem ismert. A megalkuvást,
engedékenységet gyűlölte. Meggyőződéséből,
állásfoglalásából egy jótányit sem engedett
és ez volt oka, hogy külön véleményével
nem egyszer magában maradt. De ő ezt
nem bánta. Igazi szívós kitartású, mondhatni
mákaes természetű székely volt, akit eltán-
torítani nem lehetett.

Hazafias magatartásában sem változott.
A függetlenségi eszméknek volt állandó hive,
nagytevékenységű apostola.

Akár mint kiváló képességű kereskedőt,
széleskörű tudással bíró városi polgárt, akár
a közélet tágas mezején fáradhatatlanul mű-
ködő hazafit, vagy őszinte, mesterkeletlen
jó barátot, humanus gondolkozásu emberba-
ratot tekintjük, mindenütt egész ember, de-
rek férfi volt. Halála tehát méltán keltett
széleskörű részvétet és mélyeseges sajnálatot.

Bobdai Gyertyánffy Gábor 1853-ban
született Székelyudvarhelyt. Vaskereskedő,
Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizott-
ságának és Székelyudvarhely város képvisel-
lőtestületének tagja, a székelyföldi kereske-
delmi és iparkamarának pedig kültagja volt.
Halála április hó 14-én (nagy-pénteken) éjjel
1 órakor, életének 58-ik évében következett
be — igen rövid szenvedés után. Temetése
ma (husvét első napján) délután fél négy
órakor Kossuth-u. 2. sz. lakásáról a róm.
kat. anyaszentegyház szertartása szerint tör-
ténik meg. Lelkéért pedig az engesztelő szent
mise-áldozatot a plebánia templomban e hó
18-án (kedden) fogják az egek Urának be-
mutatni.

Halálát Gyertyánffy István kir. tanácsos,
budapesti pedagógiumi nyug igazgató, mint
nagybátyja, Gyertyánffy Bálint nyug. hon-
védezeres, Szuppán Vilmosné Gyertyánffy
Teréz, valamint számos közeli és távolabbi
rokonai gyászolják.

Kedves Gábor barátunk! Isten veled!
Sokat küzdöttél és szenvedtél az igazság
szolgálatában. Méltán érdemesített a Min-
denható arra, hogy a Megváltó halálának
napján: nagy-pénteken fejezd be küzdelmes
életedet. Temetésed a Megváltó feltámadá-
sának magasztos ünnepére esett. Vajha pu-

itán jellemed, igaz meggyőződésed és ha-
zafias, önzetlen ügybuzgalmad is e székely
anyaváros közéletében feltámadna s örökkön
örökké élne!... Isten veled! Nyugodjál cse-
de-en.

Gyümölcsfa-erdők

— Kenyeret a népnek! —

(gh.) Nem tudjuk hirtelen megmondani,
hogy gyümölcsfa-erdők vannak-e valahol. Azt
azonban állítjuk, hogy ilyesmi nek létesítése
üdvös dolog lenne.

A gyümölcsfák legnagyobb része igen
értékes tüzi és eszközfát nyújt. Másfelől pe-
dig a gyümölcs, mint emberi élvezeti és
élelmi cikk volna értékesíthető. E körül-
ményre a földművelésügyi miniszterium fi-
gyelmét felhívhatnák az arra legilletékesebb
erdészeti szakemberek.

Még az erdőben termő vadalma és vac-
kor is értékes portéka. Háttha azok helyett
finom almák, körték, szilvák, cseresznyék,
meggyek, barackok, diók s más élvezhető
gyümölcsök teremnének!

Ma már az igények nagyok. A drágaság
nem szűnik. Minden eszközt meg kell ragadni,
hogy a népjólét ennek dacára is biztosítas-
sék. Utakat, tereket, kopár területeket, új er-
dősítésre kerülő helyeket, legelőket és az er-
dők tisztasait is, be kellene ültetni nemesebb
gyümölcsöt termő fákkal. Erre érdemes volna
külön törvényt hozni s az ilyen közhasznú
biztosító fákat a mező- és erdő örök szigorú
felügyeletére bízni.

Minden városnak, községnek van köz-
munka-ereje. Ezzel a közmunkával tavaszkor
az állandó hivatalos nyilvántartásban és pon-
tos térképen feltüntetett gyümölcsfákról a her-
nyófézskéket, őszkor és nyáron pedig a gyü-
mölcsöt lehetne leszedetni. Azután meg a
gyümölcsöt osztályozva, az értékesítésről gon-
doskodhatnánk.

Csak így, nagyobb vonásokban vetettük
fel az eszmét. Igen örvendenénk, ha mások
tovább fűznék s valamilyen alakban megva-
lósítanák!...

Ilyen uton sok falu pótdóáját lehetne
leszállítani és ez is valami a népjólét érde-
kében. Mozduljunk meg, mert a föld nem
mozoghat helyettünk. A vezereknek igen jó
alkalom nyílnék e téren nemzeti munkát be-
betölteni — pártkülönbség nélkül. Lássuk,
kik akarják a nép javát! Ez lesz majd —
ha ügyesen neki látunk — pár év múltán,
az igazi népfeltámadás...

Osztrák kötél —

a magyarság nyakán.

Khuen-Héderváry államosít.

Fonják a kötelet a Magyarországon szé-
kelő miniszteriumban. Fonják azt a kötelet,
mellyel az ország papirosán még meglévő
önállóságát is bitófára huzzák. — Ez a kö-
telet a közigazgatás államosításának kell
nevezni; noha azt a kormány csupán reform-
nak hívja.

A „reformot” egy bizottság készíti elő,
amelynek — mint „A Nap” írja — Jakabffy
Imre államtitkár az elnöke s mellette Bosnyák
Zoltán miniszteri tanácsos, az elnöki osztály

vezetője működik. A terv, amire Khuen részletes utasítást adott, a *közigazgatási tisztviselők közjogi helyzetén k szabályozása*, még pedig a következőképpen:

1. Mint ahogy eddig a főispánt, ozentul az alispánt is a királ neve né ki a kormány előterjesztésére.

2. A megye többi tisztviselőjét a megyei törvényhatóság választja, de választását a kormánynak jóvá kell hagynia.

3. Ha a kormány, illetve a belügyminiszter visszautasítja a megye választását, új választás rendelendő, s ha a megye három ízben ugyanazt a jelöltet választja meg, vagyis rezisztál, a megüresedett állást a kormány tölti be.

4. Az alispánokat a hatodik fizetési osztályba sorolják, néhány alispán kivételével, akik miniszteri tanácsosi rangban az ötödik fizetési osztályba kerülnek.

5. A főjegyzőket, főszolgabírákat, árvaszéki elnököket a hetedik, a szolgabírákat, aljegyzőket a nyolcadik és kilencedik fizetési osztályba sorolják.

6. A belügyminiszterium tisztikarát a vidéki tisztviselők közül egészítenék ki, ami előléptetesszámba megy.

7. A vidéki városok rendőrségét államosítják.

8. A községek adminisztrációja kicsiben ugyanez lenne, mint a megreformált megyéé.

Ha van élet a nemzetben és örökös igába nem kívánkozik: eltörpít, megsemmisíti azokat a bűnös kezeket, melyek az ország önrendelkezési jogát így akarják keresztrefeszíteni. Keresztrefeszíteni, melyről a nemzetnek soha sem lesz, mert nem lehet feltámadása.

Munkába fogott hát Khuen-Héderváry, — mondja „A Nap” — de nincs benne köszönet. A megyei tisztviselők státuszrendezését, szociális viszonyaik javítását bizonyára mindnyájan óhajtjuk, de nem a megyei autonómia fölbúzósásával, halálra gázolásával. Nem engedhetjük ki a kezünk közül az osztrákosítás és a kizsákmányolás egyetlen ellen-súlyozó erősségét, a törvényhatósági önkormányzatot, s ha Khuenék ezzel a nemzetorvasztó tervvel merik betenni a lábukat a parlamentbe, az ellenzék kötelessége, hogy visszaverje s ha kell, kiverje őket.

Székelyföldi pénzügyintézetek gyűlése.

A Magyarországi Pénzügyintézetek Országos Szövetsége folyó hó 23-án Marosvásárhelyt közgyűlést tart s megalakítja székelyföldi körzetét. Ennek a gyűlésnek jelentősége társadalmi szempontból túlnő a közvetlenül érdekelték körén. A mai társadalmi és gazdasági szervezetben semmiféle kereseti ág sem képes többé egyedi elszigeteltségében megvalósítani azokat a célokat, amelyek működésének feltételeit kedvezővé tenni, reális érdekeit mindjobban előmozdítani alkalmassak. Ma már a gazdasági élet harcában minden társadalmi réteg, mint külön egységgé szervezett csoport lép fel s amely erőt szervezettsége képvisel, azzal lesz arányos az általa elért eredmény is.

A gyűlés napja igen érdekes lefolyásúnak ígérkezik. Az előkészítés munkálatait a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara s annak agilis titkára Szakáts Péter vezeti nagy buzgalommal és körültekintéssel. A gyűlésen beszédeket mondanak és előadásokat tartanak Tauszik B. Hugó, a kamara elnöke, Mándy Lajos ny. min. tanácsos, a Szövetség elnöke, Sándor János ny. államtitkár, orsz. képviselő, Dr. Hoványi Géza orsz. képviselő, Leitner Zsigmond a Központi jelzőlogbank vezérigazgatója, Aschenbrenner József ker. iskolai tanár és Dr. Berényi Pál a Szövetség főtitkára.

Hisszük, hogy e gyűlés, amely a Székelyföld pénzügyintézeteit egy szervezetbe tömöríti, pénzügyintézeteink továbbfejlődésére egy eredményekben dus újabb korszak kezdetét jelenti és kiható majd közgazdasági és kulturális életünk előmozdítására is.

E NAP

Szombat, április

Hugó pk.

az új évnegyed kezdete. Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a „SZÉKELY-UDVARHELY” továbbra is b. címére pontosan küldessék.

kat. Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f

Lesz-e feltámadás?

— Iparosaink figyelmébe. —

Egy évtizedet jóval meghaladó felvetett eszme feltámadásáról van szó. Arról, hogy Székelyudvarhely város iparossága akar-e tömörülni, együttes működés útján jövődó életét biztosítani? Akarja-e első sorban az Ipartestület megalakítását?

Ma már a gyárak, bankok és más földi hatalmasságok, sőt még az államfők is szövetségben vannak, mert jól tudják, hogy érdekeiket csak így szolgálhatják és csak így lehetnek erősek.

Mennyivel inkább szükséges a gyenge, erőtlén, egymagában tehetetlen kisiparos társulása, szövetezése, hogy minden oldalról támadott, szorongatott létét biztosíthassa és a feltornyosult hullámok elnyeléssel fenyegető tengeréből kievickélhessen!

De hát senkit akarata ellenére boldogítani, a bajokból kirántani és számára jobb jövőt biztosítani — nem lehet. Ha ő maga nem akarja és nem törekszik a cél biztos elérésére, helyette és nála nélkül mások azt nem tehetik, mert ma már mindenkinek önmagáról is kell gondoskodnia.

Az ipartestület megalakítása volna — nézetem szerint — az első lépés arra, hogy egy taborba hozzuk a város iparostársadalmát. Ekkor aztán következhetnek az egyes szakmák különböző csoportjainak érdekszövetkezete, közös termelés útján való nagygyártétele. Olyan szervezetek alkotása, a hol a legkisebbtől a legnagyobbig minden egyes iparos biztos, tisztességes megélhetést találjon.

Szétforgácsolt erővel ilyesmit létrehozni nem lehet. Ehhez egységes, tömör akaratú szükség. Másképp siker nincs.

Még egyszer és talán utóljára, kibontom a zászlót és arra kérem iparos polgártársaimat: akik az elmondott nézeteket vallják, azoknak érvényt szerezni kívánnak, ne késlekedjenek, hanem álljanak munkába.

Mindazok, kik az előkészítésben, illetve a tagok gyűjtése körül segídeni akarnak, e hó 17-én (husvét másodnapján) d. u. 4 órakor a „Székely-Udvarhely” szerkesztőségének irodahelyiségében, Kossuth-utca 31. sz. (udvar felől) jelentkezzenek — a gyűjtőív átvétele végett.

Iparos polgártársak! Csakis ipartestület és ebből kifolyó szövetezés útján lehet a mai viszonyokból feltámadás. Más ut nincs. Válasszatok!

Betegh Pál.

HIREK.

A kenyér.

Nyüzög, mozog az embertenger, Habzik, morajlik, mindent elnyel. Lärmás zsvaj, zavaros kattogás, Hangzik a hű-hó ostorcsattogás. A zugó, mozgó tömkelegben, Rohan az ember észvesztetten...

Sistergő kráter ontja a lávát, Nézem hosszan a rohanó parát. Néha megáll s bámul maga elé, Azután megfordul s halad a cél felé... Utca porába csorg izzadsága S viszi tovább a remegő lába...

Felhangzik néha a jajkiáltás, Lassu sóhaj, mi volna hangja más. Rongy s pompa egymást váltja föl, Görcsösen összeszorul sok öröl, Nagyot nyel torka s tovább halad, Ropja kinosan a megkezdett utat.

Leszáll az est. Homályos tömkeleg Fáradt. Honába pihenni tér meg. Ráncos redőin bánatkoszoru, Beléforrva kegyetlen boru... De nesz... hörgő hang tör a csendet: „Add meg a mindennapi kenyeret“...!

Fülei-Szántó Endre.

— Boldog husvétii ünnepeket, örömtelyes alleluját kívánunk m. o. olvasóink- és jóakaróinknak!

— Lapunk legközelebbi száma a husvétii ünnepek miatt — e hó 23-án, vasárnap fog megjelenni.

— Kossuth Lajos Tódor Budapesten. Kossuth Lajos Tódor csütörtökön a déli vasuton Budapestre érkezett, hogy a husvétii ünnepeket szokás szerint bátyjánál Kossuth Ferencnél töltsse el. A beteg pártvezér állapotában változás nem állott be. Az éjszakát bár nyugodtan töltötte, fájdalmi nem csökkentek, minek következtében továbbra is a legnagyobb nyugalomra van szüksége.

— Kinevezés. A pénzügyi miniszter a pénzügyőri biztosok létszámából Németh János biztost Székelykeresztúrra pénzügyőri főbiztosnak; Szabó Endre székelyudvarhelyi pénzügyi számgyakornokot pedig a selmecbányai bányagazgatóság mellé rendelt számvevőséghez számtisztnek nevezte ki.

— Áthelyezés. A pénzügyminiszter Bocz Endre közhatalmi pénzügyi számellenőr, járási számvevőt — saját kérésére — a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez áthelyezte.

— A vármegye rendes közgyűlése Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága e hó 22-én (szombaton) délelőtt 9 órakor kezdődőleg, a vármegyeház dísztermében tartja meg tavaszi rendes közgyűlését. A tárgysorozat egyelőre százhetvenöt pontból áll és ehhez jön még a póttárgysorozat, Lesz munka tehát bőven, a tisztviselők csak győzzék lemorzsolni. Napirenden van többek között a Tisza Kálmán szobrára való adakozás iránti kérvény is. Ezt a szobrot az osztrákoknak kellene megcsinálják, mert őket szolgálta a generális. Udvarhelyvármegyét és a Székelyföldet nem érdekelheti. Hiszen átkozottul rossz vasuti politikájával juttatta koldusbotra és kiszolgáltatta a nemzetiségi vidékeknek, melyeket a fővonalba kapcsoltak. Ez okozta legnagyobb nyomoruságunkat. Amugyis szegények vagyunk, még Jókai Mórnak, a magyar regényírók és költők királyának sem jutott szobor. Szegények vagyunk.

— A székelyföldi állami tanító-képzőben Székelykeresztúron az 1911—1912. iskolai évre már 120 tanuló elhelyezésére alkalmas új internátus és konviktus áll rendelkezésre. Az I. osztályba 36 ifjút vesznek fel. Pályázati kérvényeket ez évi május 31-ikéig Ujváry Mihály igazgatóhoz lehet beküldeni, aki bővebb tájékoztatással — kívánatra — bárkinek szolgál.

— Rendkívüli közgyűlés. A város polgármestere tegnap, ünnep szombatján dél-

után 3 órára rendkívüli közgyűlést hívott egybe. Nem tudjuk véletlenség volt-e ez, avagy célzatosság, de mindenképp helytelen dolog. Nálunk az egyház az alfamtól nincs elválasztva. Ilyenkor, nagyhátenakatholikus emberek vallási ügyeikkel vannak elfoglalva. Az iparosok és kereskedők pedig ünnep előtti szorgos munkáikat végzik. Ha a polgármester ur ezekre nincs tekintettel, az elég szomorú dolog. Talán csak nem az volt a célja, hogy a közgyűlésen minél kevesebben vegyenek részt! Mert ha ezt akarta, úgy célját elérte, hiszen elég kevesen voltak. Jövőre az ilyen „rendkívüli“ közgyűlésekből nem kérünk.

— **Országos állatvásárok.** Székelyudvarhelyt az elmaradt országos állatvásárok e hó 18., 19. és 20. napjain tartják meg. Szamosújváron pedig az evenkinti rendez tavaszi országos állat- és kirakóvásár április 29., 30. és május 1. napján lesz. A juhvásár e hó 22-én veszi kezdetét. Az állatvásárra — mint De Kultsár rendőrkapitány a „Székely Udvarhely“-t értesíti — mivel a városban semmiféle állatbetegség nincs, úgy a hasított körmű, mint az egypatás állatok akadálytalanul felhajthatók. — Tordán április hó 21-én kezdődik az állatvásár és tart 3 napig, e vásárra rendszeresen felhajtanak 20-25 ezer darab szarvasmarhát. A ló-, ju- és sertés vásár is e három nap lesz. A kirakóvásár napja: április hó 24-én van. E vásár iránt egész Erdélyben nagy az érdeklődés.

— **Az udvariati megye.** Ez — Háromszék vármegye főispánjának közgyűlési megnyitójára szerint — mi volnánk. A főispán ur ugyanis „teljes mértékben elítélte“ Barót község elszakadási akcióját. „Tiltakozott azon mohó sietség és udvariati (!?) eljárás ellen, a melyet Udvarhely megye Barót ügyében Háromszék megyével szemben követett“. Így kesereg a háromszéki főispán, de azért ez a dolog érdemén mit sem változtat. Barót haladni, fejlődni akar. Beköszönt hozzánk, hogy adjon Isten! Mi pedig székely testvéri szeretettel fogadjuk, hogy hozott Isten! És ez a háromszéki főispán ur előtti „udvariati-lanság“ Talán ő méltósága nem szokta elfogadni a köszöntést!... Alig hiszünk.

— **Ujkori Mózes.** Nyitran egy Spalding nevű német származású őrnagy telepedett le, aki — ujkori Mózesként — varázsvesszőjével és sajátos idegeregével földalatti forrásokat tud felkutatni. Ez a cselekmény hasonlatos a bibliai Mózes csodatevő képességéhez, aki tudvalegőleg a kösziklából fakasztott vizet a zugelódó zsidóknak. Nem vagyunk barátai a babonás híreszteléseknek s éppen ezért óvatossággal fogadjuk a fővárosi lapoknak multkoriban közölt híradását. Azonban a nevezett lapok most ismét foglalkoznak Spalding őrnagy eredményes vizkutatásaival. Egész komolyan sorolják fel a hatóságokat, melyek az őrnagy varázsvesszője után forrásvizet jutottak. Székelyudvarhely városnak szintén nagy érdeke volna iható vizet teremteni. Felvetjük a kérdést, vajjon nem kellene-e Spalding őrnagyhoz folyamodni és a város körüli források felkutatására őtet felkérni? Ragadjunk meg minden alkalmat, hogy városunknak iható jó vize legyen. Spalding őrnagy szegényeknek ingyen kutat. De ha eredményes lenne itteni működése, a furásokra még kidobandó ezreket — szívesen felajánlhatnánk neki... Ajánljuk a tanács figyelmébe.

— **Családós emberek vasúti utazása.** Még a kutyabagosi kosaras táncmulatságon is előnyben részesül a családós ember, mert belépő-jegyét három személyig olesóbban

kapja, mintha személyenkinti jegyet váltana. Mert hát a családós embernek sok olyan kötelezettségei vannak, amilyenekről a család nélküli nőlen avagy csak nő embernek sejtelmük sincs. Ezért becsüli meg hát még a kutyabagosi kosaras táncmulatság rendező bizottsága is a családót. Ezzel szemben pedig más tereken különösen a vasúti utazásnál, nemhogy valamelyes előnyben részesítenék olesóbb jegy válthatásával, de sőt a legnagyobb kellemetlenségnek van kitéve némely véletlen fráterek részéről. Sokszor megtörténik, hogy a családós ember a túlszűrt kocsikban helyet nem kap és így vagy végig a folyosón, vagy pedig családja köréből kiszakítva, más szakaszba kénytelen nyugtalankodni, hogy vajjon hozzátartozóinak nincs-e bajuk. Ha már a kutyabagosi bálrendező bizottságnak is van annyi emberséges érzése, hogy a családót megbecsülje, lehetne a kereskedelemügyi miniszterumban és másokban is. Istenben boldogult Baross Gábor, a vaskezü miniszter — eddig a *vasúti családjegyet* is bevezette volna, mint a zónadijszabást, melyet a mostani kormány elrontani szándékozik. A „nem dohányzóknak“ van külön kocsijuk, legyen ilyen a *családoknak* is!...

— **Ne habozzunk,** amikor a kis gyermeknek nincs étvágya, rendetlen a széklejtében, bágyadt és soványodik. Itt gyors segítségre van szükség, éppen ezért áldás szülőre, gyermeke nevére egyaránt a „Phosphatine Fallières“ világhírű gyermek-tápszert, amely a fejlődésben elmaradt szervezetet egy kettőre felfrissíti, megerősíti, a benne foglalt mészfoszfát a csontokat megkompenyíti és az emésztő szerveket fokozott munkára serkenti. Nemcsak c-ecsemők, de serdülő gyermekek is szedjék a Phosphatine Fallières-t, mert az a legfinomabb és leghatásosabb tápláló anyagokat tartalmazza.

— **Községi takarékpénztárak.** Mult évben Lövele nagykozseg szabályzatot készített és elhatározta, hogy községi takarékpénztárt létesít. Ezzel szemben a vármegyei tiszti főügyvez dörgegelmes lelkézetést javasolt és a törvényhatósági bizottság ennek értelmében nyilatkozza ki a jobb elbírásra érdemes községet. Azóta számtalan esetben sürgették az országgyűlésen a községi takarékpénztárak szabályainak jóváhagyását, mely a miniszteriumnál — érthető, de bebizonyíthatatlan — okokból megfeneklett. Közelebről is Pál Alfréd munkapárti képviselő, aki — úgy látszik — ismerős a községi viszonyokkal, beszédet mondott a képviselőházban és a többek között így szolt:

„Korunkban t. Haz, amikor a szociális áramlat mindinkább erősödik, a községi háztartások szanalására alkalmas eszköznek látszik a községi takarékpénztárak szervezése. (Helyesles a jobb- és baloldalon.) — Faluhelyen ennek kiváló jelentőség van. Sajnos, be kell vallanom, hogy nincsenek meg az ország minden részében azon kulturális és gazdasági feltételek, amelyek mellett a községi takarékpénztárak kellő eredményeket érnek el. Azonban az ország gazdasági életének fellendülésevel kapcsolatban lehet remélni, hogy mindinkább megérnek a viszonyok ezen intézmény befogadására, pro futuro tehát annál kívánatosabbnak tartanám a községi takarékpénztárak meghonosítását, mert azok nemcsak jelentékeny direkt jövedelmet juttatnának községeinknek, hanem nagy, majdnem kiszámíthatatlan indirekt hasznót is biztosítanának, amennyiben lehetővé tennék, hogy a községek szegénysorsu lakoságuknak olesó kölcsönt juttassanak és ez által anyagi megizmosodását mozdítsuk elő. — A közérdek szempontjából is jelentékeny feladat várna egy ilyen intézetre, mert a községi tőkepénzek előnyösebb elhelyezéséről és a községi hitel olesóbb kielégítéséről ekként gondoskodás történhetnék. A községi takarékpénztáraknak ilyenképen az egész országot felölelő hálózata, a hitelszövetkezetekkel

kapcsolatosan lehetővé tenné, hogy kisembereink az országsszerte mindinkább elharapódzó uzsora hatásai alól magukat emancipálhassák.“ Nálunk azonban az úgy alszik, azaz egyik érdekelt bankigazgatósi tag állítása szerint — érik. Csak aztán *tulérés* ne legyen, mert azt a *rothadás* követi...

Méhészet.

Udvarhelyvármegyei méhészegyesület Évkönyve.

A napokban adta ki az udvarhelyvármegyei méhészegyesület 1910. évi munkásságáról szóló 152 oldalra terjedő igen ügyes összeállítású évkönyvét. Rég nem jelent meg vármegyénkben ilyen kiválóan értékes munka, melynek minden sora a valódi szaktudást árulja el s terjedelmes voltánál fogva felöleli a méhészkedés fontosabb kérdéseinek taglalását. A könyv négy fejezetre van felosztva. Első részében az egyesület 1910. évi munkásságáról irt jelentéseket öleli fel Rhedei János tisz. b. elnök bevezető soraiyal, Lányi Imre elnöki megnyitójával és Gál Imre titkári jelentésével. Második fejezetében az egyesület szervezete és alapszabályai vannak közölve.

Harmadik részében „Közérdekű közlemények“ cím alatt a vármegye mintaméhészetei (képekkel), „Teendők a méhésben“ rovat alatt Gál Imre tollából a méhészetre vonatkozó ö-szes fontosabb tudnivalók. „Ne bántsd a méhet“ c. kedves, hangulatos költemény József János ismert poéta tanitótól. „A mézről, mint gyógyító, tápláló és élvezeti szerről“ Dr. Mezei Ödön törvényszaki orvos irt tudományos szakcikket. „Az anya a méhes család lelke“ c. Ambrus András ismert méhészeti író közleménye. „A yenge mézhozam okai“ Kozma Miklós tollából. „Tapasztalatok kezdő méhés koromból“ címmel Gál Mihály tanító praktikus tanácsadásai. „A méhek vásárlása és csomagolása“ címmel Demeter Miklós értékes közleménye vannak közreadva.

Majd a méhészet fejlesztésére szolgáló intézmények, „A méhészet törvénye“, „Az egyesületi tagok névsora“, „Tudnivalók az egyesületi tagok részére“ címek alatt igen hasznos utbaigazításokat nyer az olvasó. A IV-ik fejezetben a vármegye méhészeti statisztikája, mint igen értékes munka van közreadva s végül hirdetések zárják a mindvégig érdekes évkönyvet. A könyvet Gál Imre egyt. titkár szerkesztette és az egyesület adja ki. Ára 2 K, tagoknak 1 K. Mint vármegyénk viszonyaihoz alkalmazott s az itteni méhészet kezeléséről irt becses szakmunkát, a méhészkedő közönség, tanítók, lelkészek, kizgazdák, gazdakörök és népkönyvtárak részére melegen ajánljuk. Megrendelhető: „Az udvarhelyvármegyei méhészegyesület Székelyudvarhely“ címén a pénz és 10 fillér portó előleges beküldésével, vagy postai utánvétellel.

— **Csomagolópapir** kilószámra kapható e lap kiadóhivatalában Kossuth-u 31. sz.

NESTLÉ
gyermekliszjtje

vizzel felfőzve
csecsemők, gyermekek, valamint
gyomorbetegségek

régbevált tápláléka
50 év óta kipróbálva
és orvosilag ajánlva.

Tiszta alpesi tejet
tartalmaz
1 doboz 1 kor 80 fill.,
minden gyógyszerárban és
drogeriában kapható.
Prospektus ugyanott.

FIGYELEM!
AIDA VERGE és BLUE STAR CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIK.
:: ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL! ::

Meghívás.

Az 1898: XXIII. t. c. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet kötelekebe tartozó Székelyudvarhelyi ipari és gazdasági hitelszövetkezet mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja, 1911. évi április hó 23-án d. u 3 órakor a szövetkezet helyiségében

rendes közgyűlést

tart, melyre a tagok az alapszabályok 35. §-a értelmében meghívatnak.

NAPIREND:

1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása.
  2. Zárszámadások megvizsgálása és a felmentvény megadása
  3. Mérleg megállapítása.
  4. Tiszta jövedelemtől való rendelkezés.
  5. Az igazgatóság 6 tagjának választása.
  6. Új alapszabályok alkotása
  7. Netaláni indítványok.
- 1909 évi december hó 31-én a tagok száma 777, üzlettrészeinek száma pedig 858 volt; az év folyamán belépett 38 tag 40 üzlettréssel, kilépett 71 tag 77 üzlettréssel

A felügyelő bizottság által megvizsgált évi mérleg a szövetkezet helyiségében kifüggesztetett és mindenki által megtekinthető.

Kelt Székelyudvarhely 1911. apr. 7.
Az igazgatóság

Vendégfogadó!

A jó hírű Koronkay-féle Hungária vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossuth-u.22. sz. alatt kitűnő étkezés, borok, kőbányai sör és tiszta szobák állanak mindenkor rendelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és istálló díjtalanul. Jó bánásmód és pontos kiszolgálásért szavatol: **Barkóczy Albert**, vendéglős.

Ki a Yes-Oui-Si

cimű lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az *angol és francia* nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely“-re való hivatkozással mutatványszámot szívesen küld bárhova.

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

NIGRIN

(Fernolent)

alegjobb cipőkrém

© Mindenütt kapható! A bécsi vadászati kiállítás arany éremmel kitüntetve

TALÁLÓS o o o

o o o KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés

az apróhirdetés ?

mert néhány

APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle bútort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres,

a legkülönbözőbb

apróbb dolgokat

kinálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálat** és **kereslet** nagyarányú forgalmát.

Azért ne tessék habozni

s a mikor csak a legcsekélyeb szükség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

„Székely-Udvarhely“-ben.

Apró a hirdetés,

apró a költség!

Zempléni Árpád

író, a Petőfi Társaság tagjának a következő művei kaphatók:

Új versek (1893—1897). Negyedik kiadás. Budapest, 1898. Franke Pál bizománya. Terjedelme 8 iv; ára 1 K.

Válogatott versei. (1884—1892 1897.) Budapest, Franke Pető bizománya. Terjedelme 18 iv; ára füzve 2 K, diszkötésben 5 K.

Washington, Pályadíjnyertes óda 1906

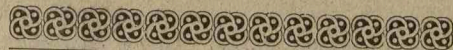
Bosszú. Osztályk hősi ének. A Kisfaludy-Társaság 1907. évi Buljovszky díjával jutalmazott kisebb elbeszélő költemény. Második kiadás; ára 1 K.

Istár és Gilgamesz. Babiloni rege. Budapest, 1910; ára 1 K.

Turáni Dalok. (1900—1910.) Mondai és történelmi hősenek. Budapest 1910. Terjedelme 16 iv; ára füzve 5 K, stilszerű diszkötésben 8 K.

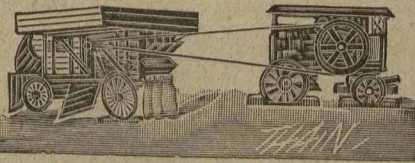
Mind ezek együttesen és külön-külön is megrendelhetők a szerzőnél (Budapest, IV. Bástya-u. 11. sz. alatt) a pénz előleges beküldésével vagy utánvét mellett.

Kis emberek. Elbeszélések. Valtér Ernő kiadása. Budapest. 1899. Terjedelme 10 iv; ára 1 K.

HA ÖN

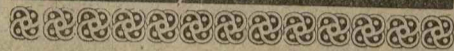
egy gazdaságos üzembiztos kiváló munkateljesítményű

motoros cséplőkészletet előnyös árral, kedvező fizetési módokkal teljes szavatossággal, beszerezni óhajt, úgy forduljon megkereséssel

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-U. 66. szám alatti mezőgazdasági és ipari gépkereskedelmi vállalathoz, mely cég felszólításra árjegyzéket és költségvetést díjmentesen küld meg.

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és Fa **Régiségeket** megbízástól

azonnal megvásárol, esetleg értékel, vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz Arany, briliáns ékszereket, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvös-mester.

Kolozsvárt.

Levélbeni megkeresésre azonnal válaszol.

Sürgönyeim: Dietrich ékszerész Kolozsvár...

DELAWARE

VESSZŐ ELADÓ.

Minden hibától, különösen jégveréstől mentes szép sima vessző a piros válfajból, jótállás mellett Küldök minden vevőmnek utasítást, arra, hogyan kell elgyökereztetni a sima vesszőt, hogy minden száll megfakadjon. Ezer darabja az I. osztály 35 K Száz Másodosztályú vessző ezre 29 K Érmelléki legnemesebb és legbővebben termő faj. Előpénzben az összeg tizedrésze küldendő.

Füzesi Imre Rákosliget.

B O R!

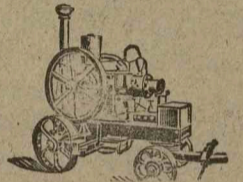
Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

1848 eredeti francia angol és amerikai toalettmódel közöl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

CLIMAX

nyersolaj-motorok, lokomobilok és benzines cséplőgarnitúrák

Teljes gyári szavatosság! Minden motor elküldés előtt hivatalos vizsgálatnak lesz alávetve.

Elsőrangú elismerő-nyilatkozatok! Kérjen díjtalan ajánlatot!

Bachrich és Társa motorgyári fióktelepe Budapest, Szabadság-tér 17. sz. (Tözsdep.)

Stoch Cognac gyógyszer

Garantált valódi borpárlat. Fűzése a legszigorubb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyeszeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van.

REFORMÁTUS

DISZES

IMAKÖNYVEK NAGY VÁLASZTÉKBAN KAPHATÓK

BETEGH PÁL

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN SZÉKELY-UDVARHELYT

Védjegy „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótleka

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvényél, oszúznál és meghűléseknel, bedörzsölésékképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznel, Budapest.

D. Richter gyógyszerertára az „Aranyoroszlánhoz”,

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.